

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Педагогічний інститут

ПРОГРАМА

фахового випробування з педагогіки та психології

Галузь знань: 01 Освіта

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

ОКР: «Спеціаліст» Друга вища освіта

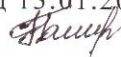
ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи

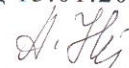
 О.Б. Жильцов

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри дошкільної освіти.

Протокол від 13.01.2016 р. №6
Зав.кафедри **Н.В.Гавриш**

на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від 13.01.2016 р. №6
Зав.кафедри **Т.І.Іванюк**

Київ-2016

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Професійна підготовка сучасного фахівця в галузі дошкільної освіти передбачає урахування потреб у забезпеченні професійної мобільності педагогів в ситуації безперервної освіти. Діяльність педагога дошкільника має відповідати високим вимогам щодо рівня компетентності та здатності постійного самовдосконалення, творчої реалізації виробничих завдань. Разом із засвоєнням базових професійних знань освітній процес має сприяти формуванню у майбутнього спеціаліста таких професійно-особистісних якостей як педагогічне мислення, професійно-педагогічна самосвідомість, професійна ідентичність, розвитку педагогічних здібностей та психологічної готовності до виконання професійних функцій.

Програма фахового випробування орієнтована на виявлення у фахівців з вищою освітою різного профілю загальних уявлень про педагогічну професію, її значимість у суспільстві, місію педагога дітей дошкільного віку та організацію освітнього процесу в дошкільному навчальному. Програма містить запитання і завдання з педагогіки, психології, вступу до спеціальності «Дошкільна освіта».

Форма проведення – усне вступне випробування.

Кількість білетів – 30.

Кількість питань у білеті – 3.

Оцінювання: завдання оцінюється за 100-бальною шкалою.

Критерії оцінювання подані у таблиці.

Кількість балів (max – 100)	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Критерії
90 – 100	«Відмінно»	A	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
82 – 89	«Дуже добре»	B	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
75 – 81	«Добре»	C	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні (несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
69 – 74	«Задовільно»	D	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабке застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
60 – 68		E	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабке застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 59	«Незадовільно»	FX	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Предмет і завдання педагогіки

Педагогіка як наука. Стадії і джерела розвитку педагогіки. Об'єкт, предмет та основні категорії педагогіки. Функції і завдання педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

Методологія педагогіки і методи науково-педагогічного дослідження

Наукові дослідження, їх види. Вимоги до результатів науково-педагогічних досліджень. Методологія педагогіки і методи науково-педагогічних досліджень, їх характеристика. Структура і логіка науково-педагогічного дослідження.

Дидактика як теорія освіти і навчання

Поняття дидактики. Об'єкт і предмет сучасної дидактики. Розвиток дидактики як складової частини педагогіки. Основні дидактичні категорії та їх сучасна сутність. Основні тенденції національної системи освіти та завдання дидактики.

Зміст освіти в сучасній загальноосвітній школі

Сутність і завдання змісту освіти. Основні компоненти змісту освіти. Фактори, що зумовлюють формування змісту освіти. Теорії організації змісту освіти. Види освіти. Наукові вимоги до формування змісту освіти. Реалізація змісту освіти в сучасній школі. Державні нормативні документи, що відображають зміст освіти.

Навчання, його теоретична та методологічна основа

Сутність навчання, його методологічна основа. Навчання як різновид пізнавальної діяльності. Функції навчання, їх взаємозв'язок. Структура процесу навчання. Характеристика основних структурних компонентів. Організація навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Закони, закономірності та принципи навчання

Закони навчального процесу. Закономірності навчального процесу та їх класифікація. Об'єктивні та суб'єктивні закономірності процесу навчання. Дидактичні принципи та їх класифікація. Система сучасних дидактичних принципів, їх характеристика. Система правил реалізації принципів навчання.

Методи і засоби навчання

Поняття про методи та прийоми навчання. Методи навчання, їх класифікація. Характеристика основних груп методів навчання. Загальні

вимоги до використання методів навчання. Поняття про засоби навчання, їх характеристика.

Організаційні форми навчання

Поняття про форми організації навчання. Форми організації навчання, їх характеристика. Класифікація форм організації навчання. Класно-урочна форма навчання в її історичному розвитку. Урок – основна форма організації навчання. Типи уроків, їх структура. Почаурочні форми навчання.

Сутність процесу виховання

Процес виховання, його структура, етапи і рушійні сили. Мета і завдання виховання. Фактори виховання. Основні закономірності і принципи виховання. Концепції виховання.

Зміст процесу виховання

Поняття про зміст виховання. Особливості змісту виховання в сучасній школі. Базова культура особистості: зміст і шляхи формування: виховання громадянської культури, виховання розумової культури, філософсько-світоглядна підготовка, виховання основ моральної культури, виховання екологічної культури, трудове виховання і профорієнтація, виховання естетичної культури, виховання фізичної культури.

Загальні методи та форми виховання

Поняття про методи, прийоми, способи, засоби виховання. Класифікація методів виховання. Характеристика основних груп методів виховання. Вибір методів виховання. Організаційні форми виховної роботи. Специфіка позакласної і позашкільної роботи. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи. Позашкільні навчально-виховні заклади.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фіцула М. М. Педагогіка : навчальний посібник / М. М. Фіцула – Видання 2-ге, виправлене, доповнене. – К. : Академвидав, 2006. – 560 с. (Альма-матер).
2. Іванюк Г. І. Педагогіка. Модуль «Основи педагогіки», «Теорія виховання» : навчальний посібник / Г. І. Іванюк, С. М. Мартиненко. – К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2006. – 64 с.
3. Мартиненко С. М. Загальна педагогіка : Навч. посіб. / С. М. Мартиненко, Л. Л. Хоружа К. : МАУП, 2003. – 176 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/147696/>

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Предмет і методи психології

Психологія як наука про закономірності і механізми психіки. Розвиток наукових знань про природу і суть психіки людини. Етапи становлення

психології як науки. Галузі психологічних знань. Завдання сучасної психології. Місце психології в системі наук про людину.

Мозок і психіка. Рефлекторна природа діяльності мозку. Проблема локалізації психічних функцій.

Психіка людини як продукт еволюції. Сенсорний та перцептивний рівні психіки.

Свідомість як вищий рівень психічного відображення. Структура психіки, її зміст, походження. Свідоме і несвідоме в психіці людини. З. Фрейд: теорія несвідомого.

Методи наукових досліджень. Спостереження (самоспостереження). Експеримент, його види. Бесіда, анкети, інтерв'ю, вивчення продуктів діяльності.

Психологія особистості

Поняття особистості та коло близьких понять. Особистість як суб'єкт і об'єкт психології. Структура особистості за П.К. Платоновим. Спрямованість особистості як визначальна характеристика. Потреби особистості. Мотивація особистості. Самосвідомість і самооцінка особистості.

Теорії особистості. Вітчизняна психологія: теорії Л.С. Виготського, С.Л. Рубінштейна, О.М. Леонтьєва, Г.С. Костюка.

Особистість в психоаналізі З.Фрейда. Теорія характеристик за Г.Олпортом, Г.Кеттелом. Гуманістичні теорії особистості. А.Маслоу, К.Роджерса.

Соціально-психологічна сфера особистості

Соціалізація особистості. Суть, зміст, напрями та механізми.

Спілкування як засіб соціалізації, його структура, зміст, засоби (вербальні і невербальні). Спілкування як міжособистісне сприймання і розуміння. Ефекти міжособистісного сприймання (стереотипізація, ефект ореолу, ідентифікація).

Поняття про соціальні групи, параметри. Колектив як вищий рівень розвитку групи. Роль реферативних груп в процесах соціалізації. Статус особистості в групі. Лідерство. Типи лідерів. Конформізм. Психологічна сумісність. Масові психологічні явища.

Когнітивна сфера особистості

Рівні і форми психічного відображення.

Відчуття. Поняття. Види відчуттів та їх закономірності (пороги чутливості, адаптація, взаємодія).

Сприймання. Поняття. Види сприймань, їх властивості (осимисленість, аперцепція, вибірковість, предметність, константність).

Пам'ять. Поняття. Теорії розвитку пам'яті. Види пам'яті. Уявлення пам'яті. Процеси пам'яті (запам'ятання, відтворення, зберігання).

Мислення. Поняття. Мислення як процес. Види і форми мислення. Мислительні операції.

Уява. Поняття. Види уяви. Створення образів уяви.

Індивідуально-психологічні особливості в когнітивній сфері.

Афективна сфера особистості

Поняття про емоції і почуття. Сфера потреб і емоції, їх характеристика. Соціальна обумовленість почуттів. Види почуттів.

Емоційні стани: емоційний тон відчуття й сприймання, настрій, афект, пристрасть, стрес, фрустрація.

Воля як психічний процес, її функції. Види довільний дій. Структура складової вольової дії.

Індивідуальні відмінності в афективній сфері людини.

Індивідуально-психологічні властивості особистості

Темперамент. Поняття. Історія розвитку уявлень про темперамент. Властивості темпераменту (чутливість, активність, реактивність, екстра-та інтровертність тощо). Психологічна характеристика типів.

Характер як система стереотипів реагування особистості. Типове та індивідуальне в характері. Структура характеру. Інтелект, воля, почуття і характер. Характер як система ставлення до світу. Акцентуації характеру.

Поняття про здібності. Здібності і задатки. Види і рівні розвитку здібностей: обдарованість, талант, геніальність.

Особливості розвитку здібностей у дітей. Індивідуально-психологічні відмінності за здібностями.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Загальна психологія : навч. посібник / О. Срипченко, Л. Долинська, О. Огороднійчук [та ін.]. – К. : «А.П.Н.», 2001. – 164 с.
2. Немов Р. С. Психологія : Учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений : В 3 кн. / Немов Р. С. – 4-е изд. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – Кн. 2 : Психология образования. – 608 с.
3. Максименко С. Д. Общая психология / С. Д Максименко. – М. : Рефл-бук. Ваклер, 2000. – 402 с.

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ДОШКІЛЬНА ОСВІТА»

Витоки і шляхи розвитку Київського університету імені Бориса Грінченка. Структура Університету. Курси Київського навчального округу, Вищі трирічні педагогічні курси імені Б.Д. Грінченка, Київський міський інститут удосконалення вчителів, Київський міжрегіональний інститут удосконалення вчителів імені Б.Д. Грінченка, Київський міський педагогічний університет імені Б.Д. Грінченка, Київський університет імені Бориса Грінченка. Символіка, місія і візія Університету

Б.Д. Грінченко – український письменник, вчений, фольклорист, етнограф, філолог, педагог і громадський діяч. Життєвий і творчий шлях Бориса Дмитровича Грінченка (1863-1910): Слобожанщина (1863-1875), Харків (1875-1885), Херсон (1885-1887), Луганщина (1887-1893), Чернігів (1894-1902), Київ (1902-1909), Італія (1909-1910).

Поняття «дитинство». Вікові межі дитинства. Соціальні, психофізіологічні, правові характеристики дитинства, зокрема, в період дошкільного віку. Національні традиції виховання дітей у праці. Специфіка сучасного інформаційного суспільства як середовища зростання дитини. Зміна типів культури міжпоколінних стосунків, їх вплив на особистість дитини і характер і суть виховання. Типи відхилень як результат схиблених підходів до виховання і навчання дітей: плеєро-діти, потерромани, мобільнікові діти, елітні діти, ігромани, діти з проблемами комунікації, інші види залежностей. Діти-індиго: нова генерація дітей чи ознака особливого типу розбещеності? Родина – первинне середовище зростання малюка як людини і громадянина суспільства. Ставлення дитини до себе і світу. Типи сімей та їх вплив на результат виховання. Як будувати безконфліктні стосунки з діти, які мають відхилення в розвитку і вихованні.

Основні типи дошкільних навчальних закладів в Україні, їх характеристика. Учасники навчально-виховного процесу у сфері дошкільної освіти. Організація життєдіяльності дітей у дошкільному закладі. Різні моделі організації освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі. Педагогічне навантаження, оплата праці, відпочинок педагогічних працівників у сфері дошкільної освіти. Базовий компонент дошкільної освіти. Зміст дошкільної освіти.

Роль педагога в суспільному розвитку країни, його функції. Поняття педагогічної діяльності, її структура. Роль педагогічної діяльності в

суспільстві. Професійно-педагогічна діяльність вихователя дітей дошкільного віку, її характеристика.

Характеристика різних типів освітніх закладів, що надають освіту дітям дошкільного віку, специфіка їх роботи. Основні та допоміжні професійно-педагогічні функції вихователя дітей дошкільного віку в різних типах освітніх закладів. Критерії готовності майбутнього педагога до реалізації професійних завдань. Система післядипломної педагогічної освіти – середовище для підвищення педагогічної майстерності вихователя. Робота з батьками та представниками суспільних установ й організацій.

Рекомендована література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти України: Науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Вступ до спеціальності: Дошкільна освіта. Модуль: навч. посібник 2. / М.А. Машовець, В.І. Дем'яненко. – К.: Київ. ун-т. ім. Б.Грінченка. 2013.-188 с.
3. Про вищу освіту: Закон України: за станом на 01 липня 2014 р. (<http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>)
4. Про дошкільну освіту: Закон України : за станом на 25 листоп. 2005 р. / Верхов. Рада України. – К.: Парламент. вид-во, 2005. – 32 с.
5. Я – студент: навч. посібник / [Жильцов О.Б., Караман С.О., Левітас Ф.Л., Линьов К.О. та ін.; За заг. ред. Огневюка В.О.] – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 278 с. Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/10195/>.